

С.В.ВІДНЯНСЬКИЙ

ДО 70-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА М.М.АЛЕКСІЄВЦЯ

Приєднуючись до численних поздоровлень наукового і громадського загалу України та зарубіжних країн, редколегія «Українського історичного журналу» щиро-сердечно вітає відомого історика, педагога, організатора української історичної науки, доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника освіти України Миколу Мироновича Алексієвця зі славним ювілеєм!

Як кожний справжній учений М.М.Алексієвць пройшов тривалий і складний шлях науково-професійного зростання. Його біографія є відображенням суперечливої та багатогранної історії СРСР та України другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. Народився ювіляр 10 лютого 1941 р. в місті Дубровиця Рівненської області у робітничій родині. У невеликому поліському містечку пройшли його дитинство та юність. 1959 р. закінчив десять класів Дубровицької середньої школи №1. Виявивши здібності до гуманітарних наук та відслуживши в армії, у 1963 р. майбутній історик поїхав до Києва, де з успіхом пройшов вступні випробування на історико-філософський факультет (нині історичний) Київського державного університету (нині Київський національний університет імені Тараса Шевченка), який і закінчив у 1968 р. з відзнакою й занесенням у Почесну книгу КДУ. За особливі заслуги в навчанні вже з другого курсу (включно до п'ятого) М.М.Алексієвць був ленінським стипендіатом (найвища студентська нагорода тих часів).

Із 1968 р. доля надовго пов'язала М.М.Алексієвця з визначним українським ученим, всесвітником-германістом, провідним науковим спеціалістом Інституту історії (нині Інститут історії України НАН України) І.М.Куліничем, співпраця з яким виявилася доленосною. Відтоді під його впливом і науковим консультуванням почалося фахове дослідження німецької історії, яке завершилося захистом у КДУ кандидатської (1971 р.) і докторської (1986 р.) дисертацій. Утвердження ювіляра як викладача-історика, організатора історичної науки й освіти припадає на 1970–1990-ті рр., коли доля привела його на Тернопільщину. Спочатку М.М.Алексієвць працював старшим викладачем, а згодом доцентом Тернопільської академії народного господарства (нині Тернопільський національний економічний університет). У 1977 р. Микола Миронович перейшов на роботу в Тернопільський державний педагогічний інститут (нині Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка), де працював доцентом, завідувачем кафедри, деканом історичного факультету, проректором із навчально-виховної роботи. Дослідження питань зарубіжної і вітчизняної історії за пропозицією вченого і підтримки однодумців – колективу кафедри нової і новітньої історії та методики викладання історії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, яку він і нині очолює, стали одним із важливих напрямків у розвитку української історичної науки, осмислення й узагальнення історичних процесів уже в новітніх умовах становлення та розвитку державної незалежності нашої країни.

Зауважимо, що результатом кількарічної науково-пошукової праці, стажування в Київському, Дніпропетровському, Московському, Ленінградському, Волгоградському, Берлінському та Ляйпцизькому університетах, плідної співпраці з відділом всесвітньої історії та міжнародних відносин Інституту історії України НАНУ та Інститутом українознавства імені І.Крип'якевича, роботи в національних і зарубіжних архівах, бібліотеках стала підготовка дев'яти монографічних праць

із проблем всесвітньої та української історії. Усього, як професійний дослідник всесвітньої історії, історії України та історії української й зарубіжної культури, М.М.Алексієвцев створив значний науковий доробок, що становить понад 300 наукових публікацій, серед яких майже 20 навчальних підручників і посібників для студентів вищих навчальних закладів, у тому числі з грифом МОНМС України.

Здібності М.М.Алексієвця – вченого і досвідченого фахівця – особливо яскраво демонструє його діяльність як засновника, організатора й керівника тернопільської наукової школи з проблем історичної біографістики. Відбулося вже понад 25 науково-практичних конференцій, присвячених життю видатних українських діячів, учених, політиків, опубліковано майже 350 наукових праць. Значним внеском у національну історіографію стало видання за загальною редакцією професора М.М.Алексієвця тематичної монографічної праці «Українська історична біографістика: забуте і невідоме» (Тернопіль, 2005 р.). Увагу її авторів привернули найактуальніші аспекти діяльності й творчості відомих історичних постатей у контексті українського державотворення: митрополитів Петра (Могили) та Андрея (Шептицького), Дениса Зубрицького, Михайла Грушевського, Володимира Гнатюка, Мирона Кордуби, Олега Кандиби-Ольжича, В'ячеслава Чорновола, ін.

Ця праця викликала значний резонанс в Україні й дала поштовх подальшому поглибленому вивченню вітчизняної історії в особах, наукової й творчої спадщини вчених, визначних громадсько-політичних діячів у контексті вирішальних віх української історії. Це засвідчує друга частина «Української історичної біографістики», підготовлена вихованцями наукової школи професора М.М.Алексієвця в 2008 р. Її автори подали оригінальні історичні портрети таких видатних діячів, як Арсен Річинський, Улас Самчук, Богдан Лепкий, Зенон Кузеля, Степан Рудницький, Ярослав Падох, Микола Чубатий, Григорій Сковорода, Григорій Хомишин, Стефан Качала, Олена Кисілевська, Володимир Старосольський, Ярослав Стецько, Левко Лук'яненко та ін. Відтак, можна стверджувати, що завдяки науковій школі професора М.М.Алексієвця відбулося піднесення історичних досліджень в ТНПУ імені Володимира Гнатюка на новий якісний щабель.

Микола Миронович приділяє велику увагу підготовці молодих учених. Він був ініціатором відкриття аспірантури й докторантури на історичному факультеті ТНПУ. Під його безпосереднім керівництвом підготовлено 23 кандидата історичних наук. Службові обов'язки, а також участь у написанні колективних праць постійно вимагають від М.М.Алексієвця поєднання наукової роботи з науково-організаційною діяльністю. Із 1995 по 2006 рр. він був фундатором, головним редактором «Наукових записок Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка» (серія «Історія»), нині – член редакційної колегії Міжнародного збірника наукових праць «Україна – Європа – Світ» (серія «Історія, міжнародні відносини»), який видається з 2008 р. Постійно бере участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, форумах, семінарах, член спеціалізованої вченої ради Д 76.051.06 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, член експертної та науково-методичної комісії МОНМС України.

Микола Миронович – чудовий і невтомний керівник та організатор української історичної освіти. Саме завдяки його зусиллям у 1993 р. в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка було створено історичний факультет, який перетворився на визнаний в Україні центр високопрофесійної історичної вищої освіти. На новий рівень сягнула науково-дослідницька діяльність студентів факультету в контексті вимог Болонського процесу. Завдяки його праці досягнуто успіхів у кваліфікаційній фаховій підготовці студентів та

аспірантів, докторантів, відкрито центр молодих учених щодо вивчення зарубіжної історії. Ювіляр любить викладацьку роботу і студентів, а вони відповідають йому взаємністю. Лекції з дисциплін «Основи наукових досліджень», «Методологія наукових досліджень» читає професійно, розкуто, яскраво. Окрім науково-методологічної ерудиції, вони відзначаються тонким відчуттям матеріалу, виявляють талант ученого-педагога.

У своїй науково-педагогічній праці ювіляр керується засадами наукової етики, фаховості, ініціативності та відповідальності. Микола Миронович вирізняється доброзичливим ставленням до колег і наукової молоді, тактовністю. Свій ювілей відомий історик зустрічає в доброму здоров'ї і з амбітними планами щодо подальшого оновлення української історичної науки, підготовки нових поколінь істориків.

Зазначимо, що Микола Миронович Алексієвець виховав «історичну династію». Так, його дружина, Марія Олександрівна, захистила кандидатську дисертацію зі спеціальності «історія України» і є знаним істориком-екологом. Батьківською стежкою пішла донька Леся, котра у 30-річному віці здобула науковий ступінь доктора історичних наук зі спеціальності «всесвітня історія», авторка понад 250 наукових праць, у т.ч. 15 монографій і навчальних посібників із грифом МОНМС України, лауреат багатьох всеукраїнських і міжнародних конкурсів наукових праць молодих учених, іменної стипендії Верховної Ради України за результатами Всеукраїнського конкурсу наукових праць найбільш талановитих молодих учених 2010 р. Донька Оксана – докторант Київського лінгвістичного університету.

У людях ювіляр цінує професіоналізм, порядність, виваженість, доброту та скромність. Усе це допомагає у роботі тим, хто поряд із ним працює, його шанують і люблять. Тож щиро зичимо Миколі Мироновичу Алексієвцю довголіття, подальшої натхненної праці, нових творчих здобутків!